

Vardøgerseminaret 2021, Sørmarka konferansehotell, 24-25.09:

Globale utfordringer: Miljø, ulikhet og USAs hegemoni

Påmelding: Kristen Nordhaug, e-post: krino@oslomet/tlf. 95806309

Den globale finanskrisa i 2008 og den pågående koronakrisa har bremset internasjonal økonomisk vekst. I et flertall av verdens land har fordelingen av kapital, formue og inntekt blitt mer ulik i denne perioden med stor innvirkning på samtidas politiske spenningsforhold.

Klimakrisa framstår stadig mer drastisk. Vår sivilisasjons klimaforbannelse er avhengigheten av en enorm energiomsetning basert på de fossile brennstoffene som er svært billige og fleksible sammenlignet med andre energibærere. Venstresida drøfter om en Grønn New Deal kan løse problemene, eller om de krever radikal motvekst (de-growth).

Under Trump dreide USAs utenrikspolitikk i unilateral retning, og landets ustabilitet, raseskeivheter og høye konfliktnivå ble klart synlig. Det har skjedd en «normalisering» under Biden, men mange sider ved Trumps utenrikspolitikk er beholdt. Handelskrigen tar nye former, uttrekningen fra Midtøsten fortsetter, frontene overfor Russland og Kina er steile og det hjemlige konfliktnivået er fortsatt høyt. Hvor går USAs hegemoni?

Vardøger-seminaret 2021 tar opp disse spørsmålene med innledninger om globale miljøproblemer, den stadig skeivere fordelingen, og dynamikken i USAs hegemoni.

FREDAG 24. SEPTEMBER

13:00-13:15: Introduksjon til seminaret

1. Ulikhet

13:15-13:45: Idar Helle: sosialdemokrati og ulikhet

Den sosialdemokratiske bevegelsen forsøkte å kombinere kamp mot økonomisk ulikhet og utvikling av en kapitalistisk økonomi i tidsrommet ca. 1950-80, da sosialdemokratiet hadde sterkest innflytelse. Med avslutningen av denne «velferds-kapitalistiske perioden» ble sosialdemokratiet gradvis svekket. Er det noen sammenheng mellom kjernepunkter i sosialdemokratisk politikk 1950-80 og nye politiske prosjekter for venstresiden og arbeiderbevegelsen, slik disse blant annet er formulert av Piketty og Olin Wright?

13:45-14:15: Olav Fagerlid: Politisk polarisering i USA

USAs tradisjonelle imperiale prosjekt er i endring med til dels nye internasjonale maktkoalisjoner. Dei gamle strukturane blir undergrevne. Det politiske landskapet opnar for høgrepolitisk mobilisering av den verdikonservative, delvis føderalstatsfiendtlige kvite delen av befolkninga, og ein hardt pressa middelklasse som håpar på sosial og økonomisk betring. Dei sosiale og politiske spenningane vil «tvinge» venstresida i USA på offensiven. Det treng ikkje bety at den lukkast. Men for å bygge eit politisk og organisatorisk kompromiss frå venstre («sosialdemokratisk») må den amerikanske venstresida bygge seg opp nedanfrå både

organisatorisk og medialt (les: etablere eit politisk hegemonisk prosjekt). Desto meir venstresida lukkast, desto meir vil overklassen oppfatta dette som ein trussel. Den er kanskje villig til å gå i allianse med Fanden for å halde på kontrollen.

14:15-14:45: Spørsmål og diskusjon til innleggene

14:45-15:00: Kaffepause

15:00-15:30: Helene Bank/Erlend Grønningen: Fra kampen mot HIV i Sør-Afrika til Covid-vaksinen. Humanismens kollaps

15:30-16:00: Bent Sofus Tranøy: Finanskapitalisme og ulikhet

Finansialisering fremmer kapitalkonsentrasjon, ikke minst siden finanskrisen i 2008, både i aksjemarkedet og i boligmarkedet. Utviklingen har gått fra overkapasitet i et marked med mange tilbydere gjennom oppgangen før 2008 til krise og en katastrofal prisnedgang som førte til enorme konkurser. Krisene ble i sin tur møtt med institusjonalsert lavrentepolitikk, der gjenværende store aktører kunne låne billig, kjøpe opp og restrukturere. Resultatet er voksende kapitalkonsentrasjon og økt ulikhet.

16:00-16.30: Spørsmål, diskusjon til innleggene

16:30-17:00: Lang kaffepause

2. Hvor går USAs hegemoni?

17:00-17:30: Lars Mjøset og Kristen Nordhaug: USAs hegemoni i det 21. århundret.

To makter hatt hegemoni i verdensøkonomien i den industrielle tidsalderen. Storbritannia samlet sine allierte først mot Frankrike, så mot Tyskland. USA samlet først sine allierte mot Sovjetunionen, men definerer nå Kina som hovedmotstander. Storbritannia tapte sitt realøkonomiske, finansielle og militære overtak til USA. Kina er "verdens verksted", men USA har ikke mistet alt realøkonomisk lederskap, og som Storbritannia kompenserer USA for realøkonomisk svekkelse med finansiell og militær makt. Amerikanske storforetak kontrollerer verdikjeder med sammenfletning av amerikansk og kinesisk industri. USA har en hjemlig dualøkonomi med skrikende ulikhet, høyrepopulistisk respons og tiltakende plutokrati. USAs "krig mot terror" i Midtøsten har skapt onde sirkler av sekterisk vold som truer flere av regionens stater. USA ruster nå opp mot Kina, men som verdens to største industriland er begge nødt til å forsøke å løse klimaproblemene – en ny type global trussel.

17.30-18:00: Arne Overrein: "Vårt øyeblikk alene i sola." - Kontinuitet og brytninger i USAs utenrikspolitikk siden murens fall

Innlegget starter fra en kort kommentar til imperialismebegrepet. Deretter behandles viktige hendinger i USAs utenrikspolitikk, særlig de viktigste krigene, USAs forhold til sine allierte

både i Europa og Asia og de skiftende relasjonene til Russland og Kina. Denne historia ender opp med en stadig tydeligere kald krigs-front mot begge disse maktene. Trump og demokratenes liberale imperialismerepresenterer to ytterligheter når det gjelder tilnærmingen til USAs internasjonale utfordringer. Det dominerende perspektivet i landets politiske og intellektuelle elite er at Kina er en alvorlig utfordring til USAs imperiale hegemoni.

18:00-18:30: Spørsmål, diskusjon

20:00: Middag

LØRDAG 25. SEPTEMBER

3. Klimakrisa

10:00-11:00: Tone Smith, Anders Ekeland, Asbjørn Wahl: Miljøkrise = systemkrise - hva må gjøres?

Klimakrisa og den bredere miljøkrisa den inngår i reiser store spørsmål om et selvødeleggende levevis knyttet til kapitalismens veksttvang. Miljøkamp er også klassekamp, miljøkrisa rammer sosialt skeivt nasjonalt og internasjonalt og mye «miljøpolitikk» preges av klasseskeivheter i favør av de velstående med stor sosial og politisk sprengkraft, men før vi kan lage en strategi må vi ha et mål. Vi må ha en visjon om et økologisk bærekraftig samfunn. Har venstresida det? Hvor konkret må den være? Hvilke samfunnsmessige krefter kan virkeliggjøre denne visjonen? Hvilke konsekvenser får klimapolitiske strategier i dag for realiseringen av visjonen?

11.00-11.15: Kaffepause

11.15-12:30: Diskusjon, spørsmål

12:30-13:30: Lunsj

13.30-: Avreise fra Sørmarka

PRAKTISKE DETALJER

Seminarer foregår på Sørmarka konferansehotell. Kontakt Kristen Nordhaug (krino@oslomet.no 958 06 309) for påmelding og nærmere opplysninger.

Overnatting og måltider er gratis, men vi har et begrenset antall plasser. Påmelding skjer etter «først-til-mølla-prinsippet». Vi krever betaling hvis eventuelle avbud ikke er blitt varslet seinest 20. september. Slik betaling er 500 kr. for ubenyttet middag/lunsj og 1000 kr. for ubenyttet overnatting. Dette gjelder med unntak for brå sykdom etter 20. september.

Transport:

Buss 550 kjører fra Oslo Bussterminal til Sørmarka to ganger i timen fredag og lørdag (.15 og .45), oftere i rushtid. Bussturen tar 28 minutter. Fra busstoppet er det drøyt 15 minutter å gå til Sørmarka konferansehotell.

Buss 550 kjører fra Sørmarka til Oslo Bussterminal to ganger i timen fredag og lørdag (.06 og 36) fram til 19.36, deretter én gang i timen (.36).

Seminarer arrangeres med støtte fra Fagforbundet.